

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

Тетяна Подорожна

докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри теорії держави та права
Львівського торговельно-економічного університету
(Львів, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0502-950X>
ResearcherID D-5112-2016
Scopus Author ID: [https://www.scopus.com/authid/detail.
uri?authorId=57212404813](https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212404813)
podorogna@i.ua

Андрій Худик

кандидат юридичних наук,
помічник судді
Вищого антикорупційного суду
(Київ, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3174-8428>
kh.lawyer85@gmail.com

УДК 343.119

СУДОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ В РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВЛАСНИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ТА СЕРВІСУ “EASYCON”: СУДОВА ПРАКТИКА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

АНОТАЦІЯ. У статті досліджено особливості провадження у режимі відеоконференції із застосуванням власних технічних засобів і сервісу “EASYCON”. Акцентовано, що одним із завдань кримінального провадження визнається забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду. Зазначено, що проведення відеоконференції зв’язку під час судового засідання за участю сторін поза межами приміщення суду за допомогою власних технічних засобів учасників вказаною нормою не передбачено. Суддями Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду постановлено кілька ухвал про залишення без задоволення клопотань учасників провадження про участь у розгляді справи судом у режимі відеоконференції за межами приміщення суду за допомогою системи “EASYCON”. У зв’язку із введенням воєнного стану в Україні у судовій практиці склалося два підходи щодо розгляду клопотань про здійснення судового засідання за участю сторони кримінального провадження у режимі відеоконфе-

ренції з використанням власного облікового запису в системі “EASYCON”: 1) здійснення судового провадження у режимі відеоконференції з використанням власних технічних засобів учасника судового провадження, не передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України (КПК України), що позбавляє суд можливості виконати вимоги статей 342–345 КПК України, дотриматись процедури судового розгляду. Як наслідок, суди такі клопотання залишають без задоволення; 2) здійснення судового провадження у режимі відеоконференції з використанням власних технічних засобів учасника судового провадження цілком узгоджується із загальними засадами кримінального провадження, а сама відеоконференція є процесуальною формою використання інформаційних технологій у судовому провадженні. Як наслідок, такі клопотання підлягають задоволенню.

Метою статті є аналіз теоретичних положень і практичних проблем проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції у кримінальному процесі, виокремлення деяких проблем застосування дистанційного судового провадження. Для досягнення вказаної мети у статті визначено такі завдання: проаналізувати сучасні підходи та судову практику щодо розгляду клопотань про здійснення судового засідання за участю сторін кримінального провадження у режимі відеоконференції із застосуванням власних технічних засобів та сервісу “EASYCON”; дослідити можливість здійснення правосуддя слідчим суддею, суддею, колегією суддів із різних приміщень, зокрема інших судів, або з використанням власних технічних засобів у режимі відеоконференції.

Результати дослідження: узагальнено практику дистанційного судового провадження; наголошено, що система відеоконференцзв'язку – комплекс технічних засобів та програмного забезпечення (за посиланням на офіційному вебпорталі судової влади України *vkz.court.gov.ua*) або інші доступні суду та учасникам судового процесу засоби, що забезпечують проведення судових засідань у режимі відеоконференцзв'язку та відповідають вимогам законодавства. При цьому за вказаним посиланням можливе проведення судового засідання у режимі відеоконференції за допомогою програмного забезпечення “EASYCON”; зроблено висновок про наявність проблем у питанні допустимості здійснення правосуддя слідчим суддею, суддею, колегією суддів із різних приміщень, зокрема інших судів, або з використанням власних технічних засобів у режимі відеоконференції. Практика розгляду клопотань про здійснення судового засідання за участю сторони кримінального провадження у режимі відеоконференції з використанням власного облікового запису в системі “EASYCON” та здійснення правосуддя слідчим суддею, суддею, колегією суддів із різних приміщень, зокрема інших судів, або з використанням власних технічних засобів у режимі відеоконференції повинна бути уніфікована Верховним Судом або законодавцем через внесення відповідних змін і доповнень до КПК України.

Ключові слова: право на судовий захист; судочинство; кримінальне провадження; учасники кримінального провадження; процесуальні дії; відеоконференція; судова практика.

Ефективність реалізації права на судовий захист, гарантованого ст. 55 Конституції України¹, прямо залежить від якості регулювання процеду-

¹ Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254-к/96-ВР <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>> (дата звернення 17.10.2022).

ри судочинства. Ця процедура, крім неупередженості та справедливості, має також відповідати критерію оперативності². Згідно зі ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод поняття “справедливий суд” охоплює, крім іншого, “розгляд справи протягом розумного строку”³. На дотримання зазначених засад конвенційного та національного законодавства спрямоване впровадження у кримінальне процесуальне законодавство України інституту проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції (інституту дистанційного судового провадження).

Вивчення та дослідження такого явища, як відеоконференція, сьогодні є одним із провідних напрямів науки кримінального процесуального права, оскільки саме наука найбільш оперативно реагує і на потреби практики, і на зміну умов, які формуються у зв’язку зі здійсненням кримінального провадження. Зацікавленість науковців цією проблемою продиктована і нормативними положеннями, зокрема тими, що містяться у ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)⁴. Так, одним із завдань кримінального провадження визнається забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду. А якщо під швидким розслідуванням і розглядом розуміти таку ситуацію, коли час розслідування та розгляду факту вчинення кримінального правопорушення максимально наближений до моменту його вчинення, то стає зрозумілим, що саме відеоконференція здатна забезпечити подолання просторових перешкод швидкому отриманню необхідного процесуального результату⁵.

Суддя Вищого антикорупційного суду К. Сікора вважає, що проблематику дистанційного судового провадження варто розглядати у двох аспектах:

- розгляд суддями проваджень із приміщень інших судів, особливо у випадку колегіального розгляду;
- участь сторін та інших учасників кримінального провадження у режимі відеоконференції зв’язку, зокрема із застосуванням власних технічних засобів⁶.

² М Гарієвська, ‘Відеоконференція в цивільному процесі: проблемні питання’ (2015) 14 Приватне право і підприємництво 59–62.

³ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text> (дата звернення: 17.10.2022).

⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/4651-17?lang=uk#Text>> (дата звернення: 17.10.2022)

⁵ Ю Скоробагата, ‘Відеоконференція як спосіб вирішення завдань кримінального закону та кримінального процесуального законодавства’ (2020) Новітні кримінально-правові дослідження: альманах наукових праць 189–195.

⁶ К Сікора, ‘ВКЗ у кримінальному процесі і воєнний стан – як це працює, проблемні питання, чим корисна практика?’ (2022) Судово-юридична газета <<https://sud.ua/uk/news/blog/247392-vkz-u-kriminalnomu-protsesi-i-voennyi-stand-yak-tse-pratsuye-problemni-pitannya-chim-korisna-praktika>> (дата звернення: 17.10.2022).

У кримінальному процесі інститут дистанційного судового провадження хоч і становить значний теоретичний та практичний інтерес, але все-таки належить до категорії недостатньо досліджених наукових питань⁷.

Метою дослідження є аналіз теоретичних положень і практичних проблем проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції в кримінальному процесі, виокремлення деяких проблем застосування дистанційного судового провадження.

Для досягнення вказаної мети визначено такі завдання:

– проаналізувати сучасні підходи та судову практику щодо розгляду клопотань про здійснення судового засідання за участю сторін кримінального провадження у режимі відеоконференції із застосуванням власних технічних засобів та сервісу “EASYCON”;

– дослідити можливість здійснення правосуддя слідчим суддею, суддею, колегією суддів із різних приміщень, зокрема інших судів, або з використанням власних технічних засобів у режимі відеоконференції.

Суддя К. Сікора вважає, що в сучасних реаліях подальший розгляд деяких кримінальних проваджень у розумні строки є фізично можливим лише за умов використання відеоконференцзв’язку, зокрема із застосуванням власних технічних засобів. Так, судді стикаються із вимушеними тривалими перервами в судовому провадженні через перебування обвинувачених, свідків, експертів на тимчасово окупованих територіях, неможливість допиту свідків, експертів через невстановлення їх фактичного місцезнаходження, внутрішнє переміщення осіб тощо. При цьому не зупиняються строки притягнення до кримінальної відповідальності, що буде згодом підставою для звільнення від кримінальної відповідальності⁸.

У нинішній судовій практиці, у зв’язку із введенням воєнного стану в Україні, склалося два підходи щодо розгляду клопотань про здійснення судового засідання за участю сторін кримінального провадження у режимі відеоконференції з використанням власного облікового запису в системі “EASYCON”.

Перший підхід оснований на правовому висновку щодо неможливості застосування у дистанційному судовому провадженні ч. 4 ст. 336 КПК України, а саме – вручення учасникові судового провадження, який братиме участь у судовому провадженні дистанційно (у режимі відеоконференції під час трансляції з іншого приміщення з використанням власного облікового запису в системі “EASYCON”), пам’ятки про його

⁷ М. Смирнов, ‘Відеоконференція як процесуальна форма використання інформаційних технологій у кримінальному провадженні України’ (2021) 2 Правовий часопис Донбасу 175–81.

⁸ Сікора (н 6).

процесуальні права, перевірити його документи, що посвідчують особу, та перебувати поруч із ним до закінчення судового засідання.

Так, згідно з частинами 1–2 ст. 345 КПК України судовий розпорядник роздає особам, які беруть участь у судовому розгляді, пам'ятку про їхні права та обов'язки, передбачені цим Кодексом. Після ознайомлення обвинуваченого та інших осіб, які беруть участь у судовому розгляді, із пам'яткою головуючий з'ясовує, чи зрозумілі їм їхні права й обов'язки, і за потреби роз'яснює їх.

Відповідно до ч. 4 ст. 336 КПК України, якщо особа, яка братиме участь у судовому провадженні дистанційно, перебуває у приміщенні, розташованому на території, яка перебуває під юрисдикцією суду, або на території міста, в якому розташований суд, судовий розпорядник або секретар судового засідання цього суду зобов'язаний вручити такій особі пам'ятку про її процесуальні права, перевірити її документи, що посвідчують особу, та перебувати поряд із нею до закінчення судового засідання.

У постанові Третньої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 1 грудня 2021 р. у справі № 760/15429/20 викладено висновок про те, що відповідно

до частин 1 та 2 ст. 336 КПК України судове провадження може здійснюватися у режимі відеоконференції під час трансляції з іншого приміщення, у тому числі яке знаходиться поза межами приміщення суду (дистанційне судове провадження), зокрема, у разі неможливості безпосередньої участі учасника кримінального провадження у судовому провадженні за станом здоров'я або з інших поважних причин. Суд ухвалює рішення про здійснення дистанційного судового провадження за власною ініціативою або за клопотанням сторони чи інших учасників кримінального провадження⁹.

Також варто зазначити, що безпосередньо організація проведення судового засідання у режимі відеоконференції, згідно зі ст. 336 КПК України, покладається одночасно і на суд, що розглядає відповідне провадження, і на суд (або орган досудового слідства, або установу попереднього ув'язнення, або установу виконання покарань) за територіальним місцезнаходженням учасника судового процесу, що обрав такий вид участі в засіданні.

У процесі проведення судового засідання в режимі відеоконференції під час трансляції з іншого приміщення з використанням власного

⁹ Постанова Третньої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 1 грудня 2021 р. у справі № 760/15429/20 <<http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=101634630&red=100003053a4d0d73e514840662ad126c191277&d=5>> (дата звернення: 17.10.2022).

облікового запису в системі “EASYCON” реалізація положень ч. 4 ст. 336 КПК України є неможливою.

Отже, проведення відеоконференцз’язку під час судового засідання за участю сторін поза межами приміщення суду за допомогою власних технічних засобів учасників вказаною нормою не передбачено.

Уже після введення воєнного стану в Україні через військову агресію Російської Федерації суддями Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду постановлено кілька ухвал про залишення без задоволення клопотань учасників провадження про участь у розгляді справи судом у режимі відеоконференції за межами приміщення суду за допомогою системи “EASYCON”¹⁰.

Логіка цих ухвал зводиться до такої правової аргументації. Відповідно до ч. 2 ст. 434 КПК України після виконання дій, передбачених статтями 342–345 цього Кодексу, і вирішення клопотань учасників судового провадження суддя-доповідач доповідає у необхідному обсязі зміст судових рішень, що оскаржуються, касаційної скарги та заперечень на неї.

Як передбачено вимогами ч. 2 ст. 342 КПК України, секретар судового засідання доповідає суду, хто з учасників судового провадження, викликаних і повідомлених осіб прибув у судове засідання, встановлює їх особи, повідомляє причини їх неприбуття, якщо вони відомі. Крім того, згідно з ч. 1 ст. 345 КПК України судовий розпорядник роздає особам, які беруть участь у судовому розгляді, пам’ятку про їхні права й обов’язки, передбачені цим Кодексом.

Як вже було зазначено, ч. 4 ст. 336 КПК України передбачено, якщо особа, яка братиме участь у судовому провадженні дистанційно, перебуває у приміщенні, розташованому на території, яка перебуває під юрисдикцією суду, або на території міста, в якому розташований суд, судовий розпорядник або секретар судового засідання цього суду зобов’язаний вручити такій особі пам’ятку про її процесуальні права, перевірити її документи, що посвідчують особу, та перебувати поряд із нею до закінчення судового засідання.

Тож ведення судового провадження у режимі відеоконференції з використанням власних технічних засобів учасника судового провадження позбавить суд можливості виконати вимоги статей 342–345 КПК України та дотриматись процедури судового розгляду¹¹.

¹⁰ Ухвала Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 11 квітня 2022 р. у справі № 572/499/20 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/103906885>> (дата звернення: 17.10.2022); Ухвала Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 12 травня 2022 р. у справі № 442/3912/19 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/104283020>> (дата звернення: 17.10.2022); Ухвала Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 28 квітня 2022 р. у справі № 583/1283/20 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/104113381>> (дата звернення: 17.10.2022).

¹¹ Ухвала Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 28 квітня 2022 р. у справі № 583/1283/20 (н 10).

Другий підхід має іншу систему правової аргументації. Активне впровадження у практику судів систем інформатизації та автоматизації судочинства сьогодні є важливою умовою успішного розвитку судової системи. Одним з елементів “електронного правосуддя” є застосування систем відеоконференцз’язку, які надають учасникам процесу можливість дистанційної участі в судовому засіданні.

Система відеоконференцз’язку – комплекс технічних засобів та програмного забезпечення (за посиланням на офіційному вебпорталі судової влади України vkz.court.gov.ua) або інші доступні суду й учасникам судового процесу засоби, що забезпечують проведення судових засідань у режимі відеоконференцз’язку та відповідають вимогам законодавства. При цьому за вказаним посиланням можливе проведення судового засідання у режимі відеоконференції за допомогою програмного забезпечення “EASYCON”.

Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв’язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)”¹² була передбачена можливість проведення судового засідання в режимі відеоконференції під час трансляції з іншого приміщення, яке перебуває поза межами приміщення суду, з використанням власних технічних засобів у цивільному, господарському й адміністративному процесах.

Водночас кримінальне провадження здійснюється у таких же умовах об’єктивної реальності, як й інші види судочинства. Отже, чинники, які зумовлюють впровадження й активізацію застосування власних технічних засобів учасників, мають враховуватися і під час розгляду заяв, скарг та клопотань у кримінальному провадженні, якщо про це заявляє ініціатор таких розглядів, у нього наявні відповідні технічні можливості, а їх застосування не може негативно позначитися на дотриманні належної правової процедури та результаті судового засідання в контексті захисту прав й інтересів учасників кримінального провадження.

В умовах правового режиму воєнного стану суди, органи й установи системи правосуддя діють виключно на підставі і в межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією України та законами України. Повноваження судів, органів та установ системи правосуддя, передбачені Конституцією України, в умовах правового режиму воєнного стану не можуть бути обмежені (ст. 12² Закону України “Про правовий режим воєнного стану”)¹³.

¹² Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв’язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 30 березня 2020 р. № 540-IX <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20/print>> (дата звернення: 17.05.2022).

¹³ Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>> (дата звернення: 17.10.2022).

Правосуддя на території, на якій введено військовий стан, здійснюється лише судами. На цій території діють суди, створені відповідно до Конституції України. Скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється (частини 1, 2 ст. 26 Закону України “Про правовий режим воєнного стану”)¹⁴.

Зміст і форма судового провадження повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження. У випадках, коли положення КПК України не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, застосовуються загальні засади кримінального провадження, визначені ч. 1 ст. 7 КПК України (ч. 6 ст. 9)¹⁵.

Застосування відеоконференції цілком узгоджується із засадами кримінального провадження, а сама відеоконференція є процесуальною формою використання інформаційних технологій у судовому провадженні та призначається для проведення заходу, учасники якого територіально віддалені один від одного, а тому спілкування між ними відбувається завдяки використанню технічних засобів зв'язку, що забезпечують передачу зображення і звуку в режимі реального часу¹⁶.

За змістом ст. 336 КПК України рішення про проведення судового засідання в режимі відеоконференції може бути ухвалено судом за умови доведення наявності хоча б однієї з обставин, наведених у вказаній статті.

Воєнні дії на території України (ракетні та бомбові удари по військових і цивільних об'єктах, збройні протистояння) створюють зараз, зрозуміло, небезпеку для всіх без винятку громадян. Крім того, діє комендантська година, об'єктивно існують суттєві обмеження щодо вільного пересування внаслідок відсутності, нерегулярності чи небезпечності транспортного сполучення. Усе це засвідчує наявність об'єктивних перешкод і реальної небезпеки для учасників кримінального провадження щодо безпосередньої участі в судовому засіданні, особливо якщо це вимагає пересування на значні відстані¹⁷.

Згідно з Рекомендаціями Ради суддів України від 2 березня 2022 р. щодо роботи судів в умовах воєнного стану, якщо за об'єктивних обста-

¹⁴ Про правовий режим воєнного стану (н 13).

¹⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України (н 4).

¹⁶ Смирнов (н 7).

¹⁷ Ухвала Вищого антикорупційного суду від 1 квітня 2022 р. у справі № 91/1329/22 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/103826181>> (дата звернення: 17.10.2022); Ухвала Вищого антикорупційного суду від 31 березня 2022 р. у справі № 991/4381/21 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/103816035>> (дата звернення: 17.10.2022); Ухвала Вищого антикорупційного суду від 4 травня 2022 р. у справі № 991/4073/21 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/104171504>> (дата звернення: 17.10.2022); Ухвала Вищого антикорупційного суду від 18 квітня 2022 р. у справі № 236/1283/16-к <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/103978374>> (дата звернення: 17.10.2022); Ухвала Вищого антикорупційного суду від 10 квітня 2022 р. у справі № 317/2973/18 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/104243516>> (дата звернення: 17.10.2022); Ухвала Вищого антикорупційного суду від 21 березня 2022 р. у справі № 991/1334/22 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/103742231>> (дата звернення: 17.10.2022); Ухвала Вищого антикорупційного суду від 11 квітня 2022 р. у справі № 991/1371/22 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/103905335>> (дата звернення: 17.10.2022).

вин учасник провадження не може брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції за допомогою технічних засобів, визначених КПК України, як виняток допускається участь такого учасника в режимі відеоконференції за допомогою будь-яких інших технічних засобів, зокрема і власних (п. 10)¹⁸.

Аналогічна думка мітиться і в Листі Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 3 березня 2022 р. № 1/0/2-22 “Щодо окремих питань здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану”. Окрім того, тут звернено увагу, що в такому разі (коли через об’єктивні обставини учасник кримінального провадження братиме участь у засіданні в режимі відеоконференції за допомогою інших засобів, не тих, що визначені в КПК України) важливо роз’яснити такому учасникові його процесуальні права й обов’язки (п. 7)¹⁹.

Отже, враховуючи об’єктивні обставини та специфіку конкретного судового провадження (зокрема: 1) введення та дії в Україні правового режиму воєнного стану; 2) місце перебування учасника судового провадження; 3) обов’язковість участі учасника судового провадження в судовому засіданні; 4) наявність клопотання учасника судового провадження про забезпечення його участі в судовому засіданні дистанційно в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів, системи “EASYCON” або будь-якої іншої визначеної судом системи відеоконференції; 5) відсутність заперечень інших учасників судового провадження проти здійснення дистанційного судового провадження), судам слід задовольняти клопотання учасників судового провадження про проведення судових засідань у режимі відеоконференції з використанням ними власних технічних засобів поза приміщенням суду в період дії правового режиму воєнного стану в Україні²⁰.

Водночас є чимало невирішених питань при проведенні судового засідання в режимі відеоконференції із застосуванням власних технічних засобів та сервісу “EASYCON”:

1) згідно зі ст. 336 КПК України особа, яка бере участь у судовому провадженні дистанційно, може знаходитися у:

- приміщенні, розташованому на території, яка перебуває під юрисдикцією суду, або на території міста, в якому розташований суд;
- приміщенні, розташованому поза територією юрисдикції суду та поза територією міста, в якому розташований суд.

¹⁸ Рекомендації Ради суддів України щодо роботи судів в умовах воєнного стану (Рада суддів України, 02.03.2022) <<http://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu>> (дата звернення: 17.10.2022).

¹⁹ Щодо окремих питань здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: Лист Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 3 березня 2022 р. № 1/0/2-22 (Закон і Бізнес, 2022) <<https://zib.com.ua/ua/150728.html>> (дата звернення: 17.10.2022).

²⁰ Ухвала Вищого антикорупційного суду від 10 травня 2022 р. у справі № 757/11969/18-к <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/104238818>> (дата звернення: 17.05.2022).

– КПК України не передбачає можливості застосування власних технічних засобів та сервісу “EASYCON”;

2) судовий розпорядник або секретар судового засідання суду зобов’язаний вручити особі, яка бере участь у судовому провадженні дистанційно, пам’ятку про її процесуальні права, перевірити її документи, що посвідчують особу, та перебувати поруч із нею до закінчення судового засідання.

Окремим аспектом заявленої проблематики є можливість здійснення правосуддя слідчим суддею, суддею, колегією суддів з різних приміщень, зокрема інших судів, або з використанням власних технічних засобів у режимі відеоконференції.

Пункт 4 розділу III “Особливості трудових відносин із суддями, які вимушено залишили свої місця проживання та перебувають в інших містах або за кордоном” рішення Ради суддів України від 14 березня 2022 р. № 10 передбачає, що дистанційна робота судді можлива виключно за умови його перебування у межах України²¹.

Згідно з п. 10 Рекомендацій Ради суддів України щодо роботи судів в умовах воєнного стану від 2 березня 2022 р. у разі, якщо провадження розглядається колегіально і колегія суддів не може зібратись в одному приміщенні, то допустимий розгляд справ із різних приміщень судів, зокрема з використанням власних технічних засобів²².

У зазначеній ситуації постає проблема щодо наявності в розпорядженні слідчого судді, судді матеріалів судової справи, безпосереднього дослідження доказів у залі суду (ч. 1 ст. 23 КПК України), ухвалення та підписання судового рішення (ст. 371 КПК України).

Ключем для розв’язання цієї проблеми частково є ст. 35 КПК України, яка передбачає функціонування в судах Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС), положення про яку затверджує Вища рада правосуддя за поданням Державної судової адміністрації України та після консультацій із Радою суддів України.

Згідно з пунктами 112–114 “Перехідних положень” Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи²³, до початку функціонування підсистеми електронного документообігу у складі ЄСІТС реєстрація документів, які надходять на адресу суду (зокрема процесуальних документів, що можуть бути предметом судового розгляду), здійснюється в автоматизо-

²¹ Рішення Ради суддів України від 14 березня 2022 р. № 10 <<http://rsu.gov.ua/uploads/news/risenna-rsu-vid-140322-no10-0a0996f5a7.pdf>> (дата звернення: 17.10.2022).

²² Рекомендації Ради суддів України щодо роботи судів в умовах воєнного стану (н 18).

²³ Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: затверджено рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 р. № 1845/0/15-21 <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>> (дата звернення: 17.10.2022).

ваній системі документообігу суду відповідно до Положення про автоматизовану систему документообігу суду.

До забезпечення початку функціонування всіх підсистем (модулів) ЄСІТС справи розглядаються (формується та зберігаються) у паперовій формі. Документи, що надійшли до суду в електронній формі, роздруковуються (за наявності такої можливості) в суді та приєднуються до матеріалів паперової справи.

Електронні документи та електронні копії паперових документів зберігаються в автоматизованих системах діловодства. До матеріалів судової справи в електронному вигляді автоматизованої системи діловодства судів належать (у разі подання до суду процесуальних та інших документів, що стосуються розгляду судових справ, у паперовій формі): реєстраційні картки; відомості про отримання або надсилання електронних документів; процесуальні та інші документи в електронній формі, виготовлені судом; інші електронні документи, створені в автоматизованій системі документообігу суду в автоматичному режимі (протоколи автоматизованого розподілу справи, протоколи фіксування судових засідань, технічні записи судових засідань тощо).

Згідно з пп. 1.3.1 Положення про автоматизовану систему документообігу суду автоматизована система документообігу в судах загальної юрисдикції забезпечує: виготовлення та збереження оригіналів електронних документів суду; централізоване зберігання оригіналів електронних документів суду та інших процесуальних документів, зокрема й оригіналів електронних судових рішень, виготовлених судом²⁴.

Отже, згідно з Положенням про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та Положенням про автоматизовану систему документообігу суду, матеріали судового провадження можуть відскановуватися та прикріплюватися до автоматизованої системи документообігу суду (для цього в місцевих та апеляційних загальних судах, згідно з пп. 1.4.3 Положення про автоматизовану систему документообігу суду, використовується комп'ютерна програма "Д-3"). Слідчий суддя, суддя, колегія суддів, маючи віддалений доступ до комп'ютерної програми "Д-3", відповідно, матимуть:

- 1) доступ до будь-якої інформації, що в ній зберігається (в електронній формі), зокрема до матеріалів судового провадження;
- 2) можливість створювати проекти судових рішень та засвідчувати їх кваліфікованим електронним підписом (створювати електронний документ).

²⁴ Положення про автоматизовану систему документообігу суду: затверджено рішенням Ради суддів України від 26 листопада 2010 р. № 30 <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr030414-10#Text>> (дата звернення: 17.10.2022).

Водночас є чимало інших невирішених питань при здійсненні правосуддя слідчим суддею, суддею, колегією суддів із різних приміщень, зокрема інших судів, або з використанням власних технічних засобів у режимі відеоконференції (у режимі дистанційного судового провадження):

1) КПК України (зокрема ст. 336) прямо не передбачає та не регулює здійснення правосуддя слідчим суддею, суддею, колегією суддів із різних приміщень, зокрема інших судів, або з використанням власних технічних засобів у режимі відеоконференції;

2) ускладнюється/унеможлиблюється формування та вручення повістки про виклик (яка, згідно зі ст. 137 КПК України, підписується слідчим суддею, суддею, який здійснив виклик);

3) ускладнюється/унеможлиблюється процедура формування рішення у паперовій формі (ст. 371 КПК України).

Висновки. Отже, у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні у судовій практиці склалося два підходи щодо розгляду клопотань про здійснення судового засідання за участю сторони кримінального провадження в режимі відеоконференції з використанням власного облікового запису в системі "EASYCON":

1) здійснення судового провадження у режимі відеоконференції з використанням власних технічних засобів учасника судового провадження, не передбачених КПК України, що позбавляє суд можливості виконати вимоги статей 342–345 КПК України, дотриматись процедури судового розгляду. Як наслідок, суди такі клопотання залишають без задоволення;

2) здійснення судового провадження у режимі відеоконференції з використанням власних технічних засобів учасника судового провадження цілком узгоджується із загальними засадами кримінального провадження, а сама відеоконференція є процесуальною формою використання інформаційних технологій у судовому провадженні. Як наслідок, такі клопотання підлягають задоволенню.

Існують проблеми в питанні допустимості здійснення правосуддя слідчим суддею, суддею, колегією суддів з різних приміщень, зокрема інших судів, або з використанням власних технічних засобів у режимі відеоконференції.

Практика розгляду клопотань про здійснення судового засідання за участю сторони кримінального провадження у режимі відеоконференції з використанням власного облікового запису в системі "EASYCON" та здійснення правосуддя слідчим суддею, суддею, колегією суддів із різних приміщень, зокрема інших судів, або з використанням власних технічних засобів у режимі відеоконференції повинна бути уніфікована Верховним Судом (ч. 6 ст. 358 КПК України, ст. 13 Закону України "Про судоустрій і статус суддів"²⁵) або законодавцем через внесення відповідних змін та доповнень до КПК України.

²⁵ Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>> (дата звернення: 17.10.2022).

REFERENCES

Bibliography

Journal articles

1. Hariievska M, 'Videokonferentsiia v tsyvilnomu protsesi: problemni pytannia' (2015) 14 Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo (in Ukrainian).
2. Skorobahata Yu, 'Videokonferentsiia yak sposib vyrishennia zavdan kryminalnoho zakonu ta kryminalnoho protsesualnoho zakonodavstva' (2020) Novitni kryminalno-pravovi doslidzhennia: almanakh naukovykh prats (in Ukrainian).
3. Smyrnov M, 'Videokonferentsiia yak protsesualna forma vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u kryminalnomu provadzhenni Ukrainy' (2021) 2 Pravovy chasopys Donbasu (in Ukrainian).

Newspaper articles

4. Sikora K, 'VKZ u kryminalnomu protsesi i voiennyi stan – yak tse pratsiuie, problemni pytannia, chym korysna praktyka?' (2022) Sudovo-yurydychna hazeta <<https://sud.ua/uk/news/blog/247392-vkz-u-kryminalnomu-protsesi-i-voiennyi-stand-yak-tse-pratsiuie-problemni-pytannia-chym-korysna-praktyka>> (accessed: 17.10.2022) (in Ukrainian).

Tetiana Podorozhna
Khudyk Andrii

JUDICIAL PROCEEDINGS IN VIDEOCONFERENCE MODE WITH THE USE OF THE OWN TECHNICAL MEANS AND SERVICE "EASYCON": JUDICIAL PRACTICE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF MARTIAL LAW

ABSTRACT. The article examines the peculiarities of videoconferences with the use of own technical means and Easycon. It is emphasized that one of the tasks of criminal proceedings is to ensure a quick, complete and impartial investigation and trial. It is stated that video conferencing during a court hearing with the participation of the parties outside the court premises by means of the participants' own technical means is not provided. The judges of the Second Judicial Chamber of the Criminal Court of Cassation of the Supreme Court have issued several rulings to leave without satisfying the petitions of the participants to participate in the case of the court in a videoconference regime outside the court premises using the Easycon system. In connection with the introduction of martial law in Ukraine, there were two approaches in the jurisprudence to consideration of petitions on the court hearing with the participation of a party of criminal proceedings in a videoconference mode using your own account in the Easycon system: 1) the implementation of court proceedings in video conferencing mode using their own technical means of the participant of court proceedings not provided for by the CPC of Ukraine, which deprives the court the opportunity to fulfill the requirements of Art. 342–345 of the CPC of Ukraine and adhere to the procedures of trial. As a consequence, courts are left without satisfaction; 2) the implementation of judicial proceedings in the videoconference mode using their own technical means of the participant of the court proceedings is fully

coordinated with the general principles of criminal proceedings, and the video conference is a procedural form of use of information technologies in court proceedings. As a result, such petitions are subject to satisfaction.

The purpose of the study is to analyze theoretical provisions and practical problems of procedural actions in videoconference mode in criminal process and to distinguish certain problems of application of remote judicial proceedings. In order to achieve this goal, the article defines the following tasks: to analyze modern approaches and jurisprudence on consideration of petitions on the court hearing with the participation of the parties to criminal proceedings in videoconference mode with the use of their own technical means and Easycon; service; to investigate the possibility of justice to investigate a judge, a panel of judges from different premises, such as other courts, or using their own technical means in videoconference mode.

Results of the study: the practice of remote judicial proceedings is summarized; It is emphasized that the video conferencing system is a complex of technical means and software (by reference to the official website of the judiciary of Ukraine vkz.court.gov.ua) or other means available to the courts and court participants that provide the holding of court proceeding in video conferencing mode and meet the requirements of the legislation. At the same time, at the specified link it is possible to hold a court hearing in videoconference mode using the Easycon software; It was concluded that there were problems in the issue of admissibility of justice by investigating judge, judge and panel of judges from different premises, in particular other courts, or using their own technical means in videoconference mode. The practice of considering the petitions for the implementation of the court hearing with the participation of the criminal proceedings in the videoconference mode using your own account in the Easycon system and the administration of justice to the investigating judge, the judge, the panel of judges from different premises, in particular other courts, or using their own technical means in videoconference mode should be unified by the Supreme Court or the legislator by making appropriate changes and additions to the CPC of Ukraine.

KEYWORDS: right to judicial protection; judicial proceedings; criminal proceedings; participants of criminal proceedings; procedural actions; videoconference; judicial practice.